

Forslag til Inatsisartutbeslutning om, at Naalakkersuisut pålægges til EM2019 at fremlægge en analyse af fordele og ulemper ved anvendelse af organisationsformen selvstændig offentlig virksomhed i de Selvstyrejede virksomheder, hvor selskabet ikke udelukkende har et forretningsmæssigt formål, men også skal varetage særlige sektorpolitiske hensyn.

(Medlem af Inatsisartut Pele Broberg, Partii Naleraq)

Svarnotat

(Formanden for Naalakkersuisut)

1. behandling

Det fremsatte beslutningsforslag om, at Naalakkersuisut skal pålægges at fremlægge en analyse af fordele og ulemper ved anvendelse af organisationsformen selvstændig offentlig virksomhed i de selvstyrejede virksomheder, giver anledning til at drøfte, hvorledes de selvstyrejede selskaber er organiseret samt om organisationsformen ”Selvstændige Offentlig Virksomhed” kan være et godt alternativ til aktieselskabsformen.

Naalakkersuisut kan indledningsvis oplyse, at den løbende dialog med selskabernes ledelse bl.a. rummer, at parterne vurderer det enkelt selvstyrejede selskabs rolle og bidrag i forhold til samfundet. Disse vurderinger rummer både et økonomisk og et samfundsmæssigt perspektiv, som er nogle af de vigtige faktorer, der ligger til grund for en dialog om et selskabs udvikling og organisationsform.

Selskaberne udfylder forskellige funktioner i det grønlandske samfund. Det er vigtigt at holde sig for øje. Nogle opererer i et frit og konkurrencepræget marked, mens andre via lovgivning, koncession eller servicekontrakt løser samfundsopgaver uden for almindelig konkurrence. En tredje type selskaber er virksomheder, som ikke har et økonomisk afkast som mål, men som det af andre grunde har været hensigtsmæssigt at organisere som et aktieselskab. Det kan f.eks. være af hensyn til økonomisk handlefrihed og armslængde til det politiske og administrative system.

Umiddelbart er det Naalakkersuisuts opfattelse, at der ikke vil være særlige fordele ved at omdanne selvstyrets aktieselskaber til såkaldte Selvstændige Offentlige Virksomheder. Det vil fremgå af Naalakkersuisuts bemærkninger til beslutningsforslaget.

Forslaget synes også at hvile på nogle misforståelser om såvel selvstyrets aktieselskaber som Selvstændige Offentlige Virksomheder, som Naalakkersuisut ønsker at gøre opmærksom på i forbindelse med Inatsisartuts behandling af forslaget.

For det første er der ikke grundlag for at påstå, som anført i forslaget's begrundelser, at selskabernes betaling af udbytte og selskabsskat kan betegnes som skjulte skatter og afgifter for befolkningen.

Det er normalt for en veldrevet virksomhed, at den skaber et overskud samt at der betales skat af overskuddet. Hvis ikke en virksomhed giver overskud, vil virksomheden ikke være i stand til at overleve ved egen kraft. Bl.a. har en virksomhed brug for økonomisk overskud til at konsolidere økonomien, til investeringer og til at forrente den investerede kapital.

Derudover kan der i høj grad sættes spørgsmålstegn ved, om de selvstyrejede selskabers udbyttebetaling og selskabsskat kan kaldes en belastning for befolkningen, som det beskrives i beslutningsforslaget's begrundelser. Både udbytte og selskabsskat er indtægter til landskassen, som ved Inatsisartut's godkendelse af de årlige finanslove fordeles til de mange serviceforanstaltninger, tilskud, sundhedsbetjening, uddannelses tilbud, anlægsopgaver mv., som Selvstyret varetager af hensyn til befolkningens velfærd.

Generelt finder Naalakkersuisut ikke, at der er grundlag for at påstå, at de selvstyrejede aktieselskaber drives med profit og markedsdominans for øje. Det kan ses af selskabernes etableringsgrundlag, ligesom den faktiske drift af selskaberne viser, at selskaberne er sig sin rolle i samfundet meget bevidst.

Det er Naalakkersuisut's opfattelse, som det også kommer til udtryk i den seneste aktieselskabsredegørelse til Inatsisartut, at de selvstyrejede selskaber som et gennemgående træk er veldrevne, med en dygtig og professionel ledelse i direktion og bestyrelse.

Ved en sammenligning mellem aktieselskaber og danske virksomheder i kategorien Selvstændig Offentlig Virksomhed, bør man – i modsætning til beslutningsforslaget - være opmærksom på, at selvstændige offentlige virksomheder som f.eks. DSB, Danpilot og Naviair betaler såvel udbytte som selskabsskat til staten efter samme retningslinjer, som hvis disse virksomheder var aktieselskaber. Finansministeriet har opgjort, at i 2018 udgjorde udbyttebetalinger fra statens Selvstændige Offentlige Virksomheder 2,8 mia. kr. Det er mere end en tredjedel af statens samlede udbytteindtægter fra statens selskaber og virksomheder.

Det gælder endvidere, at en række af statens Selvstændige Offentlige Virksomheder er stiftet netop for at give virksomheden mulighed for at fungere politisk uafhængigt, internationalt og i et konkurrencepræget miljø.

Folketingets Statsrevisorer har i en beretning sammenfattet, at ifølge Finansministeriets ejerskabspolitik bør aktieselskaber være den foretrukne form, når staten etablerer selskaber, da reglerne og ministeriernes tilsynsforpligtelser for aktieselskaber er klarere end for Selvstændige Offentlige Virksomheder.

Naalakkersuisut deler denne vurdering og finder ikke, at der gælder særlige forhold for Selvstændige Offentlige Virksomheder, som gør denne organisationsform til et velegnet alternativ til aktieselskabsformen.

De mål, man kan have med at etablere en Selvstændig Offentlig Virksomhed, kan også nås i et aktieselskab. Det gør vi med de særlige love og koncessionsbestemmelser mv., der gælder for vores aktieselskaber, og dertil de servicekontrakter, der bruges til at regulere rettigheder og pligter mellem selvstyret som kunde og selskabet som operatør, f.eks. på områder som olie- og vareforsyning, indhandling af sælskind, trafikbetjening mv.

Endelig bør man efter Naalakkersuisuts opfattelse også være opmærksom på, at der ikke eksisterer en generel lov eller generelle bestemmelser, der regulerer de Selvstændige Offentlige Virksomheders forhold. De er administrativt defineret af Finansministeriet.

Beslutningsforslaget vil i praksis medføre, såfremt der i Selvstyret etableres Selvstændige Offentlige Virksomheder, at rammebetingelserne for disse selvstyrevirksomheder vil blive underlagt beslutninger, der træffes administrativt i Finansministeriet. Naalakkersuisut kan ikke se, hvilke fordele dette skulle afstedkomme for Selvstyret. Naalakkersuisut vil i stedet foretrække, at man fortsat anvender en kendt selskabsform som aktieselskaber, hvor rammebetingelserne er kendt og hvor Selvstyret har indflydelse på reglernes udformning i forbindelse med Inatsisartuts behandling af forslag til selskabslovens og andre erhvervsloves ikraftsættelse for Grønland.

Det er sammenfattende Naalakkersuisuts vurdering, at der ikke kan identificeres særlige fordele for Grønland ved at omdanne selvstyrets aktieselskaber til Selvstændige Offentlige Virksomheder. Derimod kan der identificeres nogle klare ulemper. Derfor finder Naalakkersuisut, at der ikke bør bruges ressourcer på at udarbejde en analyse som foreslået i beslutningsforslaget. På den baggrund er det Naalakkersuisuts indstilling til Inatsisartut, at Inatsisartut forkaster forslaget.